

Ευρωπαϊκή
Επιτροπή

Το Δίκτυο ΕΥΡΥΔΙΚΗ

Το Δίκτυο Ευρυδική παρέχει πληροφορίες και αναλύσεις για τα εκπαιδευτικά συστήματα και πολιτικές στην Ευρώπη. Αποτελείται από 40 εθνικές μονάδες στις 36 χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα διά Βίου Μάθησης της ΕΕ. Ο συντονισμός και η διαχείριση του Δικτύου υπάγονται στον Εκτελεστικό Οργανισμό Εκπαίδευσης, Οπτικοακουστικών Μέσων και Πολιτισμού της ΕΕ που εδρεύει στις Βρυξέλλες, ο οποίος εκπονεί τις εκδόσεις και διαχειρίζεται τις βάσεις δεδομένων του Δικτύου.

Κύριες Επιστημονικές του Δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ Φυσική Αγωγή και Σχολικός Αθλητισμός στην Ευρώπη

Το μάθημα της Φυσικής Αγωγής στα σχολεία αφενός συμβάλλει στην άμεση καλή φυσική κατάσταση και καλή υγεία των μαθητών και αφετέρου βοηθά τους νέους να εκτελούν και να κατανοούν καλύτερα τη φυσική δραστηριότητα, με ευεργετικές επιπτώσεις εφ' όρου ζωής. Επιπλέον, η διδασκαλία της Φυσικής Αγωγής στα σχολεία οδηγεί στην απόκτηση μεταβιβάσιμων γνώσεων και δεξιοτήτων, όπως είναι η ομαδικότητα και η ευγενής άμιλλα και καλλιεργεί τον σεβασμό, την ικανότητα των ανθρώπων να γνωρίσουν το σώμα τους, την κοινωνική ευαισθητοποίηση και γενικά την κατανόηση των «κανόνων του παιχνιδιού», στοιχεία τα οποία οι μαθητές εύκολα μπορούν να εφαρμόσουν και σε άλλα σχολικά μαθήματα ή καταστάσεις στη ζωή τους.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δόθηκε μεγάλη σημασία στην προαγωγή της φυσικής δραστηριότητας λόγω των πολλαπλών οφελών της. Η Συνθήκη της Λισαβόνας, που τέθηκε σε ισχύ το 2009, αποτέλεσε τη νομική βάση ώστε η Ευρωπαϊκή Ένωση να ζητήσει την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης του αθλητισμού και να συμβάλει στην προώθηση των ευρωπαϊκών επιδιώξεων σ' αυτόν τον χώρο.

Ενόψει της χάραξης αυτών των πολιτικών και προκειμένου να καταστεί καλύτερα κατανοητή η θέση της Φυσικής Αγωγής στην Ευρώπη σήμερα, το Δίκτυο Ευρυδική εκπόνησε μια έκθεση με τίτλο Φυσική Αγωγή και Σχολικός Αθλητισμός στην Ευρώπη. Στόχος της έκθεσης είναι να χαρτογραφήσει τη σημερινή θέση της Φυσικής Αγωγής και των αθλητικών δραστηριοτήτων στα σχολεία σε 30 ευρωπαϊκές χώρες. Μπορεί να θεωρηθεί ως μια πρώτη προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να εντοπίσει ζητήματα που αποτελούν καίριο μέλημα αλλά και πλεονέκτημα της Φυσικής Αγωγής στα σχολεία της Ευρώπης. Στο παρόν ενημερωτικό έντυπο συνοψίζονται τα κύρια ευρήματα της έκθεσης.

Education
and Training

Η πλήρης μελέτη

«Φυσική Αγωγή και Σχολικός
Αθλητισμός στην Ευρώπη»

διατίθεται στην αγγλική γλώσσα στον
ιστότοπο του Δικτύου Ευρυδική
[http://eacea.ec.europa.eu/education/
eurydice/thematic_studies_en.php](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/thematic_studies_en.php)

Η έκθεση διατίθεται σε έντυπη μορφή

κατόπιν υποβολής σχετικής αίτησης
στη διεύθυνση:
eacea-eurydice@ec.europa.eu

Επικοινωνία

Wim Vansteenkiste,
Επικοινωνία και Εκδόσεις:
+32 2 299 50 58

Η Φυσική Αγωγή περιλαμβάνεται σε όλα τα εθνικά αναλυτικά προγράμματα

Το μάθημα της Φυσικής Αγωγής είναι υποχρεωτικό σε όλα τα εξεταζόμενα εθνικά αναλυτικά προγράμματα διδασκαλίας τόσο σε πρωτοβάθμιο όσο και σε κατώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο. Σχεδόν σε όλες τις χώρες, πρωταρχικός στόχος του μαθήματος είναι η ενίσχυση της φυσικής, ατομικής και κοινωνικής ανάπτυξης των παιδιών. Συχνά δίνεται έμφαση και στην προαγωγή ενός υγιεινού τρόπου ζωής, καθιστώντας την αγωγή σε θέματα υγείας ξεχωριστό υποχρεωτικό μάθημα στην Ιρλανδία, την Κύπρο και τη Φινλανδία. Τα μαθησιακά αποτελέσματα της Φυσικής Αγωγής έχουν άμεση σχέση με τους κύριους στόχους της. Χώρες όπως η Γερμανία, η Πορτογαλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και οι σκανδιναβικές χώρες, υιοθετούν μια πολυδύναμη προσέγγιση στα πλαίσια του μαθήματος. Αυτό σημαίνει ότι πτυχές των κοινωνικών και φυσικών επιστημών, για παράδειγμα, εξερευνώνται στα πλαίσια της φυσικής αγωγής και αντίθετα, καταδεικνύοντας πόσο αλληλένδετα είναι τα μαθήματα.

Παραδείγματα πολυδύναμων προσεγγίσεων:

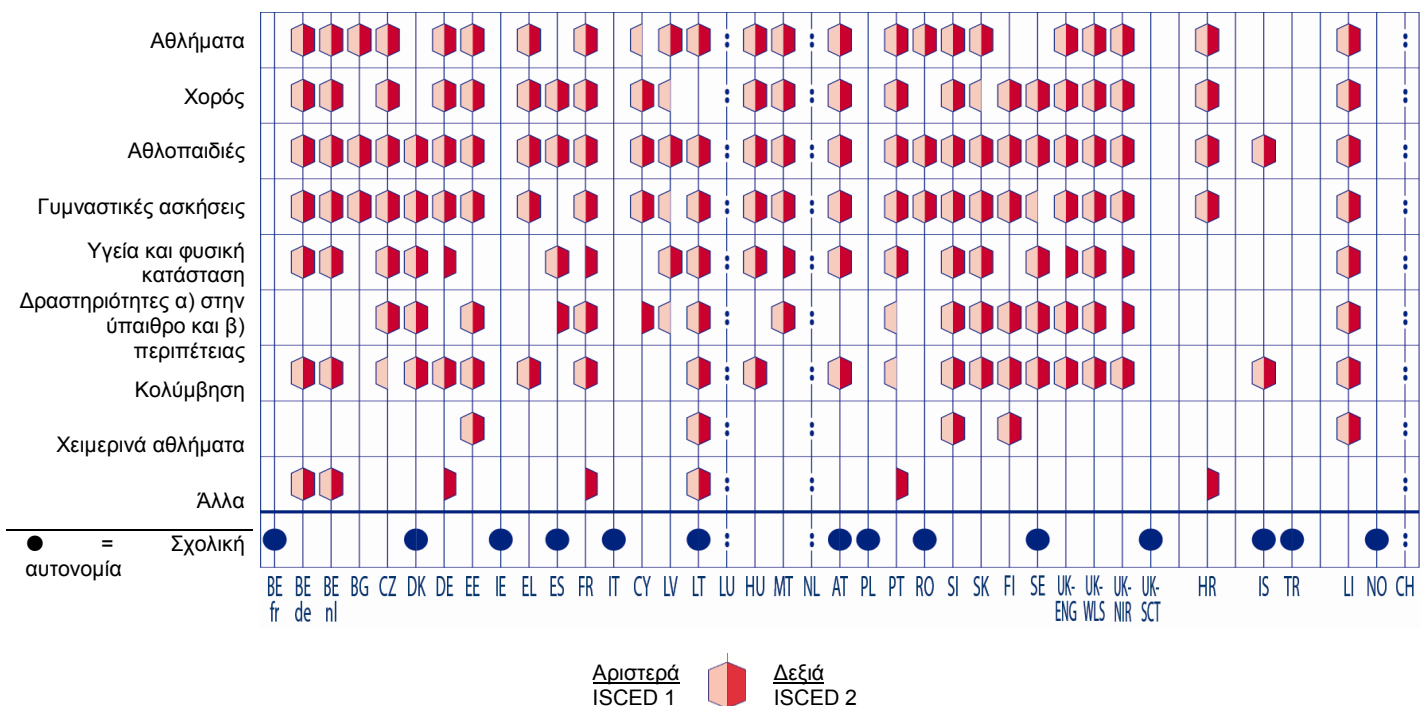
- Στην Τσεχία, τη Γερμανία και τη Νορβηγία, οι κανόνες οδικής συμπεριφοράς για πεζούς και ποδηλάτες συμπεριλαμβάνονται στο αναλυτικό πρόγραμμα διδασκαλίας της Φυσικής Αγωγής.
- Στις σκανδιναβικές χώρες οι μαθητές μαθαίνουν τη χρήση χαρτών και άλλων τρόπων προσανατολισμού στο φυσικό περιβάλλον.
- Η Τσεχία, η Ελλάδα και η Πολωνία εστιάζουν στη σημασία της εξοικείωσης των νέων με τα ολυμπιακά ιδεώδη και σύμβολα.
- Στη Σλοβενία, οι εκπαιδευτικοί άλλων ειδικοτήτων ενθαρρύνονται να διακόπτουν περιοδικά το μάθημά τους για να αφιερώσουν «ένα λεπτό για την υγεία». Στη διάρκεια αυτού του σύντομου διαλείμματος, οι μαθητές εκτελούν κινητικές δραστηριότητες και ξεκουράζονται.

Αθλοπαιδιές και γυμναστικές ασκήσεις οι δύο συνηθέστερες υποχρεωτικές δραστηριότητες

Σε πολλές χώρες, οι κεντρικές αρχές περιλαμβάνουν βασικές κινητικές δραστηριότητες, π.χ. περπάτημα, τρέξιμο, άλματα και ρίψεις, στα αναλυτικά προγράμματα διδασκαλίας στα πρώτα χρόνια της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σταδιακά, τα αναλυτικά προγράμματα ενισχύουν αυτές τις βασικές δεξιότητες και διευρύνουν το πεδίο τους καλύπτοντας πιο σύνθετα αθλήματα.

Στον ακόλουθο πίνακα καταγράφονται οι πιο συνηθείς υποχρεωτικές δραστηριότητες. Κάποιες χώρες παραχωρούν στα σχολεία την αυτονομία να αποφασίζουν εάν αυτές οι δραστηριότητες θα είναι προαιρετικές ή υποχρεωτικές. Μεταξύ των υποχρεωτικών δραστηριοτήτων Φυσικής Αγωγής στα σχολεία, συνηθέστερες είναι οι αθλοπαιδιές – κυρίως τα παιχνίδια με μπάλα.

Υποχρεωτικές δραστηριότητες στο αναλυτικό πρόγραμμα διδασκαλίας των κεντρικών αρχών/σε διοικητικά έγγραφα στην πρωτοβάθμια (ISCED 1) και κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2), 2011/12

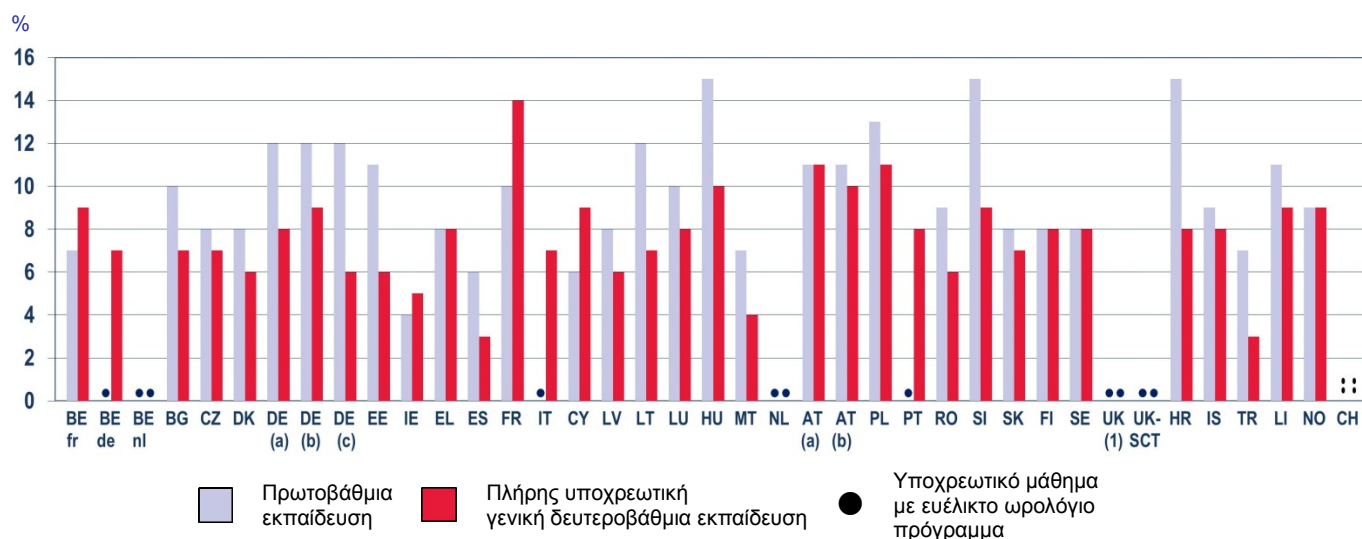
Λιγότερος διδακτικός χρόνος για τη Φυσική Αγωγή σε σύγκριση με άλλα μαθήματα

Ο καθορισμένος διδακτικός χρόνος για τη Φυσική Αγωγή ποικίλλει σημαντικά ανάλογα με τη χώρα και την εκπαιδευτική βαθμίδα. Επιπλέον, κάποιες χώρες καθορίζουν τις ελάχιστες διδακτικές ώρες για τη Φυσική Αγωγή σε κεντρικό επίπεδο, ενώ άλλες παρέχουν την ευχέρεια στα σχολεία να αποφασίσουν σχετικά. Για παράδειγμα, κατά το σχολικό έτος 2011/12, ο προτεινόμενος ελάχιστος μέσος διδακτικός χρόνος στο πρωτοβάθμιο επίπεδο κυμαινόταν μεταξύ 37 ωρών στην Ιρλανδία και 108 ωρών στη Γαλλία. Στο δευτεροβάθμιο επίπεδο, ο χρόνος κυμαινόταν από 24 έως 35 ώρες στην Ισπανία, τη Μάλτα και την Τουρκία μέχρι 102 έως 108 ώρες στη Γαλλία και την Αυστρία.

Σε γενικές γραμμές, το μερίδιο του προτεινόμενου διδακτικού χρόνου για τη Φυσική Αγωγή είναι μάλλον μικρό σε σύγκριση με άλλα μαθήματα, γεγονός που δηλώνει ότι αυτό το μάθημα είθισται να θεωρείται ήσσονος σημασίας.

Η διαφορά είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Στην εν λόγω βαθμίδα, η αναλογία του διδακτικού χρόνου που αφιερώνεται στη Φυσική Αγωγή μετά βίας ισοδυναμεί με τον μισό χρόνο που καθορίζεται για τα μαθηματικά. Συνολικά, δεν καταγράφηκαν μείζονες αλλαγές στον διδακτικό χρόνο της Φυσικής Αγωγής από το σχολικό έτος 2006/07.

Ελάχιστος καθορισμένος χρόνος για τη Φυσική Αγωγή ως υποχρεωτικό μάθημα, ως αναλογία του συνολικού διδακτικού χρόνου στην πρωτοβάθμια και την πλήρη υποχρεωτική γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση, 2011/12

Πηγή: Ευρυδίκη

UK (1) = UK-ENG/WLS/NIR

Η συμμετοχή σε εξωσχολικές φυσικές και αθλητικές δραστηριότητες είναι διαδεδομένη στην Ευρώπη

Ο σχεδιασμός φυσικών δραστηριοτήτων που προσφέρονται εκτός αναλυτικού προγράμματος και πέραν του χρόνου που καθορίζεται για το σχολείο, π.χ. αγώνες ή δραστηριότητες σχετικές με την υγεία, στοχεύει να καταστήσει τις φυσικές δραστηριότητες περισσότερο προσβάσιμες και ελκυστικές για τους νέους. Κύριος σκοπός τους είναι η διεύρυνση ή συμπλήρωση δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται στη διάρκεια του σχολείου. Οι εξωσχολικές φυσικές δραστηριότητες οργανώνονται σε εθνικό, περιφερειακό, τοπικό και, πολύ συχνά, σχολικό επίπεδο. Οι εξωσχολικές δραστηριότητες προσφέρονται για όλους τους μαθητές, εντούτοις κάποιες στοχεύουν σε παιδιά με αναπηρίες ή

ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Ορισμένες δραστηριότητες εκτός αναλυτικού προγράμματος πραγματοποιούνται ακόμα και στη διάρκεια της σχολικής ημέρας. Πράγματι, σε κάποιες χώρες, η Φυσική Αγωγή δεν περιορίζεται στα πλαίσια του εν λόγω μαθήματος. Αντίθετα, ενσωματώνεται στη σχολική καθημερινότητα. Για παράδειγμα, σε πολλά σχολεία της Δανίας, οι μαθητές κάνουν «πρωινό τρέξιμο» προτού ξεκινήσουν το σχολείο. Άλλες χώρες χρησιμοποιούν εκτεταμένα σχολικά διαλείμματα για να συμπεριλάβουν φυσικές δραστηριότητες στην αυλή ή στο γυμναστήριο.

Η Φυσική Αγωγή βαθμολογείται όπως και άλλα μαθήματα

Στις περισσότερες χώρες, η πρόοδος των μαθητών στη Φυσική Αγωγή αξιολογείται όπως και σε άλλα μαθήματα. Μόνο μερικές χώρες δεν αξιολογούν τις δεξιότητες των μαθητών στη Φυσική Αγωγή επίσημα. Αυτό ισχύει στη Μάλτα και τη Νορβηγία στο πρωτοβάθμιο και στην Ιρλανδία τόσο στο πρωτοβάθμιο όσο και στο κατώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο. Οι πλείστες ευρωπαϊκές χώρες εκδίδουν σαφείς συστάσεις ως προς τις μεθόδους αξιολόγησης που θα χρησιμοποιηθούν. Μόνο στο Βέλγιο και την Ισλανδία τα εκπαιδευτικά ιδρύματα είναι ελεύθερα να

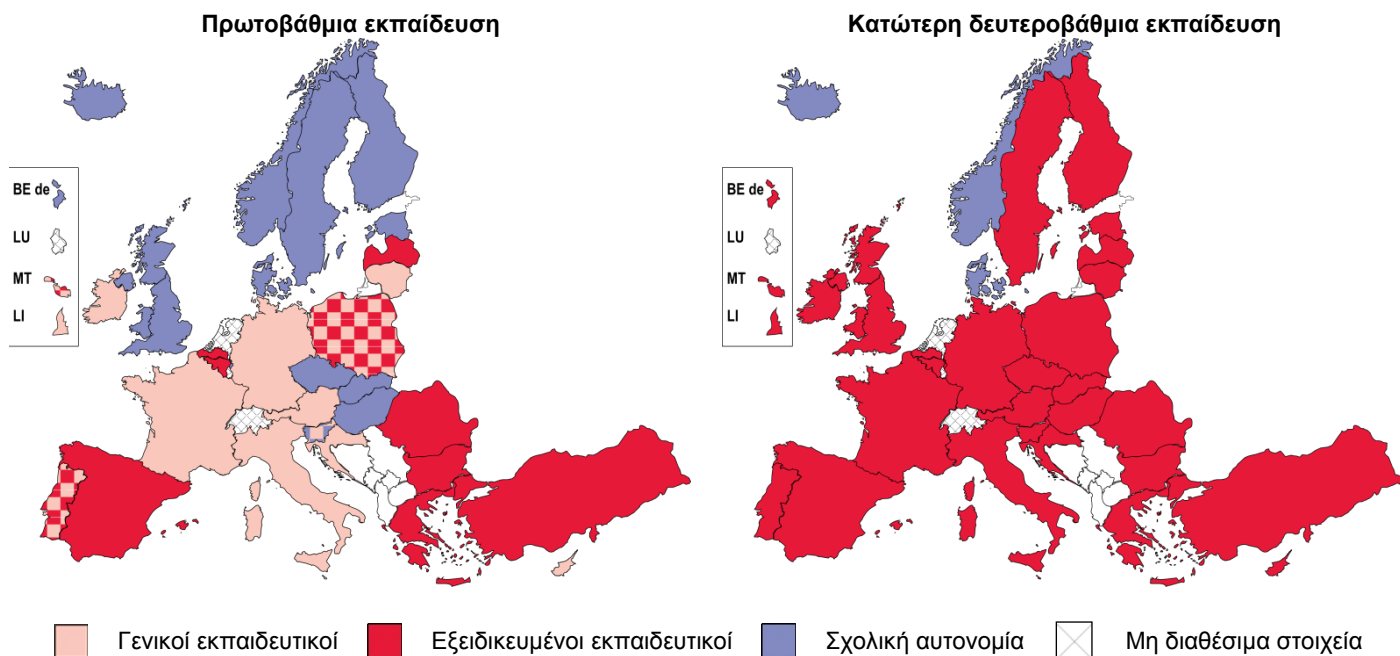
επιλέξουν τις δικές τους μεθόδους αξιολόγησης. Οι περισσότερες χώρες εκδίδουν ενδεικτικό στο τέλος κάθε χρονιάς στο οποίο περιλαμβάνονται τόσο τα αποτελέσματα στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής όσο και σε άλλα μαθήματα. Σε ορισμένες χώρες, οι κεντρικές αρχές έχουν καταρτίσει κλίμακες αξιολόγησης, προκειμένου να παρέχουν στους εκπαιδευτικούς εναρμονισμένα μέσα αξιολόγησης του μαθητικού επιτεύγματος στην επικράτεια της χώρας. Αυτές οι κλίμακες, με τη σειρά τους, επιτρέπουν τη σύγκριση των μαθησιακών αποτελεσμάτων σε εθνικό επίπεδο.

Συνήθως εξειδικευμένοι εκπαιδευτικοί διδάσκουν Φυσική Αγωγή

Στις περισσότερες χώρες, η εκπαιδευτική βαθμίδα καθορίζει την απόφαση εάν το μάθημα της Φυσικής Αγωγής θα διδάσκεται από γενικό ή εξειδικευμένο εκπαιδευτικό. Κατά γενικό κανόνα, όσο πιο υψηλό είναι το εκπαιδευτικό επίπεδο τόσο πιθανότερο είναι το μάθημα να διδάσκεται από εξειδικευμένο εκπαιδευτικό. Στο πρωτοβάθμιο επίπεδο, η Φυσική Αγωγή διδάσκεται τόσο από γενικούς όσο και από εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς, ενώ στο κατώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο, οι εκπαιδευτικοί της Φυσικής Αγωγής είθισται να είναι εξειδικευμένοι.

Όσον αφορά στα προσόντα που απαιτούνται, γενικά οι εξειδικευμένοι εκπαιδευτικοί στο πρωτοβάθμιο επίπεδο κατέχουν πτυχίο Bachelor's. Στο δευτεροβάθμιο επίπεδο, ωστόσο, οι εκπαιδευτικοί είτε είναι κάτοχοι πτυχίου Bachelor's είτε, όπως ισχύει ήδη σε 15 χώρες, είτε είναι κάτοχοι πτυχίου Master's. Ευκαιρίες συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης προσφέρονται τόσο στους γενικούς όσο και στους εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς στη διάρκεια του επαγγελματικού τους βίου.

Συστάσεις για την εξειδίκευση που απαιτείται στη διδασκαλία της Φυσικής Αγωγής στην πρωτοβάθμια (ISCED 1) και την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2), 2011/12

Πηγή: Ευρυδική

Πολλές χώρες δρομολογούν μεταρρυθμίσεις στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής

Επί του παρόντος, περίπου το ένα τρίτο των εξεταζόμενων χωρών προγραμματίζουν μεταρρυθμίσεις στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής. Για παράδειγμα, η Πορτογαλία και η Φινλανδία σκοπεύουν να αναβαθμίσουν άμεσα τις φυσικές δραστηριότητες αυξάνοντας τον ελάχιστο διδακτικό χρόνο που τους αναλογεί. Η Ελλάδα και η Ουγγαρία σκοπεύουν να

διαφοροποιήσουν την οργανωμένη φυσική δραστηριότητα στα σχολεία. Μεταρρυθμίσεις που υλοποιούνται σε εθνικό επίπεδο σε πολλές χώρες, επιζητούν να βελτιώσουν τις συνθήκες στις οποίες διδάσκεται το μάθημα και να προάγουν την κατάρτιση των διδασκόντων.